

Kasvun ja oppimisen lautakunta 07.10.2026 § 213

§ 213

Nettobudjetoitujen ostopalveluyksiköiden jatko Espoossa

Valmistelijat / lisätiedot:
Lehtonen Ulla
Rauman Maria
Koiso-Kanttila Maija
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Varhaiskasvatuksen johtaja Lehtonen Ulla

Kasvun ja oppimisen lautakunta päättää, että nettobudjetoitujen päiväkotien toiminta nykyisellä järjestämismuodolla päättyy viimeistään 30.6.2028. Lautakunta edellyttää, että nettobudjetoidut päiväkodit ovat toimittaneet suunnitelman siirtymisestä toiselle järjestämismuodolle tai toiminnan päättämisestä viimeistään 15.12.2027.

Käsittely

Puheenjohtaja Laiho teki Lievosen, Peltoniemen, Pesosen, Hellströmin ja Kokon kannattamana seuraavan lisäysehdotuksen:

"Lautakunta edellyttää, että jatkossa arvioidaan palvelusetelisääntökirjan osalta mahdollisuutta pienempien päiväkotien (alle 35 lasta) osalta joustaa aukiolovaatimuksissa esim. mahdollistamalla aukiolo klo 7–17 välillä nykyisen vaatimuksen klo 6.30–18 sijaan. Tämä voisi helpottaa pienempien päiväkotien mahdollisuuksia siirtyä palvelusetelimalliin. Tässä yhteydessä on hyvä arvioida myös, onko tarpeen kirjata pienempien päiväkotien mahdollisuudesta tehdä yhteistyötä loma-aikojen hoitamiseksi päiväkotitoiminnan kustannusten hallinnan ja henkilöstön saatavuuden turvaamiseksi. Palvelusetelisääntökirjan mahdolliset muutokset tuodaan lautakunnalle päätettäväksi keväällä 2027."

Puheenjohtaja Laiho teki Lievosen, Peltoniemen, Pesosen, Hellströmin ja Kokon kannattamana seuraavan lisäysehdotuksen:

"Lautakunta pitää tärkeänä, että varhaiskasvatuksen palveluohjauksessa informoidaan perheitä alueella toimivista kunnallisista, palvelusetelimallilla toimivista ja yksityisistä päiväkodeista ja niiden toimintamalleista ja hinnoitteluperiaatteista."

Puheenjohtaja Laiho teki Lievosen, Peltoniemen, Pesosen, Hellströmin ja Kokon kannattamana seuraavan lisäysehdotuksen:

"Lautakunta korostaa riittävän tiedon jakamista muutoksesta ostopalvelupäiväkodeille, ja tehdään hyvää yhteistyötä Espoon yrityspalveluiden kanssa."

Walls teki Peltoniemen, puheenjohtaja Laihon, Pesosen, Hellströmin ja Kokon kannattamana seuraavan lisäysehdotuksen:

"Kasvun ja oppimisen lautakunta pitää tärkeänä, että muutoksen jatkovalmistelussa selvitetään Montessori-, Steiner- ja muun vaihtoehtopedagogisen varhaiskasvatuksen riittävä ja alueellisesti kohtuullinen saatavuus Espoossa. Ennen nykyisten nettobudjetoitujen ostopalvelupäiväkotien toiminnan mahdollista päättymistä tulee arvioida, miten yksiköiden mahdollinen lopettaminen vaikuttaa vaihtoehtopedagogisen varhaiskasvatuksen tarjontaan eri palvelualueilla ja toivoo, että toiminta voisi jatkua. Arvioinnissa tulee huomioida myös perheiden tosiasialliset mahdollisuudet valita vaihtoehtopedagoginen varhaiskasvatus siten, ettei järjestämistavan muutos perusteettomasti heikennä sen saavutettavuutta. Lisäksi lautakunta pitää tärkeänä, että Tapiolan ja Matinkylä-Olarin päiväkotikapasitettitilannetta seurataan tarkasti, jotta näiden alueiden varhaiskasvatuksen paikkojen tarjonta ja kysyntä kohtaavat."

Lievonen teki puheenjohtaja Laihon, Peltoniemen, Pesosen, Hellströmin ja Kokon kannattamana seuraavan lisäysehdotuksen:

"Lautakunta painottaa, että kaupungin tulee seurata päätöksen vaikutuksia varhaiskasvatuspaikkojen määrään ja alueelliseen saatavuuteen sekä tarvittaessa ryhdyttävä toimiin kysyntää vastaavien paikkojen varmistamiseksi, erityisesti Tapiolan ja Matinkylä-Olarin alueilla."

Lievonen teki puheenjohtaja Laihon, Peltoniemen, Pesosen, Hellströmin ja Kokon kannattamana seuraavan lisäysehdotuksen:

"Lisäksi lautakunta edellyttää kaupungilta vuoropuhelua nykyisten nettobudjetoitujen ostopalveluyksiköiden kanssa, tavoitteena sujuvien siirtymien varmistaminen niille lapsille, joiden varhaiskasvatusyksikkö vaihtuu esimerkiksi ostopalveluyksikön toiminnan päättymisen takia sekä niissä yksiköissä, jotka siirtyvät muihin järjestämistapoihin."

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko puheenjohtajan ensimmäinen lisäysehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko puheenjohtajan toinen lisäysehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko puheenjohtajan kolmas lisäysehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Wallsin lisäysehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Lievosen ensimmäinen lisäysehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Lievosen toinen lisäysehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta päätti, että nettobudjetoitujen päiväkotien toiminta nykyisellä järjestämismuodolla päättyy viimeistään 30.6.2028. Lautakunta edellytti, että nettobudjetoidut päiväkodit ovat toimittaneet suunnitelman siirtymisestä toiselle järjestämismuodolle tai toiminnan päättämisestä viimeistään 15.12.2027.

Lisäksi lautakunta hyväksyi seuraavat lisäykset:

Lautakunta edellytti, että jatkossa arvioidaan palvelusetelisääntökirjan osalta mahdollisuutta pienempien päiväkotien (alle 35 lasta) osalta joustaa aukiolovaatimuksissa esim. mahdollistamalla aukiolo klo 7–17 välillä nykyisen vaatimuksen klo 6.30–18 sijaan. Tämä voisi helpottaa pienempien päiväkotien mahdollisuuksia siirtyä palvelusetelimalliin. Tässä yhteydessä on hyvä arvioida myös, onko tarpeen kirjata pienempien päiväkotien mahdollisuudesta tehdä yhteistyötä loma-aikojen hoitamiseksi päiväkotitoiminnan kustannusten hallinnan ja henkilöstön saatavuuden turvaamiseksi. Palvelusetelisääntökirjan mahdolliset muutokset tuodaan lautakunnalle päätettäväksi keväällä 2027.

Lautakunta pitää tärkeänä, että varhaiskasvatuksen palveluohjauksessa informoidaan perheitä alueella toimivista kunnallisista, palvelusetelimallilla toimivista ja yksityisistä päiväkodeista ja niiden toimintamalleista ja hinnoitteluperiaatteista.

Lautakunta korosti riittävän tiedon jakamista muutoksesta ostopalvelupäiväkodeille, ja tehdään hyvää yhteistyötä Espoon yrityspalveluiden kanssa.

Lautakunta pitää tärkeänä, että muutoksen jatkovalmistelussa selvitetään Montessori-, Steiner- ja muun vaihtoehtopedagogisen varhaiskasvatuksen riittävä ja alueellisesti kohtuullinen saatavuus Espoossa. Ennen nykyisten nettobudjetoitujen ostopalvelupäiväkotien toiminnan mahdollista päättymistä tulee arvioida, miten yksiköiden mahdollinen lopettaminen vaikuttaa vaihtoehtopedagogisen varhaiskasvatuksen tarjontaan eri palvelualueilla ja toivoo, että toiminta voisi jatkua. Arvioinnissa tulee huomioida myös perheiden tosiasialliset mahdollisuudet valita vaihtoehtopedagoginen varhaiskasvatus siten, ettei järjestämistavan muutos perusteettomasti heikennä sen saavutettavuutta. Lisäksi lautakunta pitää tärkeänä, että Tapiolan ja Matinkylä-Olarin päiväkotikapasitettitilannetta seurataan tarkasti, jotta näiden alueiden varhaiskasvatuksen paikkojen tarjonta ja kysyntä kohtaavat.

Lautakunta painotti, että kaupungin tulee seurata päätöksen vaikutuksia varhaiskasvatuspaikkojen määrään ja alueelliseen saatavuuteen sekä tarvittaessa ryhdyttävä toimiin kysyntää vastaavien paikkojen varmistamiseksi, erityisesti Tapiolan ja Matinkylä-Olarin alueilla.

Lautakunta edellytti kaupungilta vuoropuhelua nykyisten nettobudjetoitujen ostopalveluyksiköiden kanssa, tavoitteena sujuvien siirtymien varmistaminen niille lapsille, joiden varhaiskasvatusyksikkö vaihtuu esimerkiksi ostopalveluyksikön toiminnan päättymisen takia sekä niissä yksiköissä, jotka siirtyvät muihin järjestämistapoihin.

Selostus

Nettobudjetoitujen päiväkotien toistaiseksi voimassa olevat ostopalvelusopimukset on tehty 1990-luvulla. Sopimukset eivät vastaa nykyisen hankintalainsäädännön vaatimuksia. Vuosina 2020 ja 2024 on nettobudjetoitujen päiväkotien palveluntuottajien kanssa käyty keskustelua hankintalainsäädännön muuttuneista vaatimuksista ja esitetty tarve siirtyä järjestämään toiminta palvelusetelillä tai yksityisen hoidon tuella. Tällä hetkellä nettobudjetoitujen ostopalvelupäiväkotien rahoitusmalli eroaa palveluseteli- ja yksityisen hoidon tuen päiväkotien toimintamalleista.

Kaupunginhallitus päätti 9.2.2026 käynnistää talouden tasapainotustyön osana vuoden 2027 talousarvion ja 2028–2029 taloussuunnitelman laadintaa. Talouden tasapainotuksella varmistetaan Espoo-tarinassa määriteltujen taloustavoitteiden saavuttaminen.

Kaupunginvaltuuston neuvottelutoimikunta neuvotteli 23.4.–30.4.2026 ja pääsi neuvottelutulokseen. Yhtenä suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosyksikön toimenpiteenä on siirtyä kalleimmista tuotantotapavaihtoehdoista edullisempiin tuotantotapoihin kuten ostopalvelupäiväkotien kannustaminen siirtymään palvelusetelimalliin tai yksityisen hoidon tuelle.

Kaupungin valtuusto päätti 8.6.2026 § 85 vuoden 2027 talousarvion sekä vuosien 2028–2029 taloussuunnitelman kehyksestä. Jatkovalmisteluun valittuna toimenpiteenä (liite 5) on yksityisen varhaiskasvatuksen lisääminen ja edullisempiin varhaiskasvatuksen muotoihin siirtyminen. Tavoitteena on siirtyä kalleimmista varhaiskasvatuksen tuotantotapavaihtoehdoista edullisempiin tuotantotapoihin luopumalla mahdollisuuksien mukaan ryhmäperhepäiväkodeista ja kannustamalla ostopalvelupäiväkoteja siirtymään palvelusetelimalliin tai yksityisen hoidon tuelle.

Nettobudjetoitujen ostopalveluyksiköiden nykytila Espoossa

Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa on 15 nettobudjetoitua ostopalvelupäiväkotiä, joissa on lapsia 319. Päiväkodit ovat pääosin hyvin pieniä ja ne toimivat itse hankkimissaan tiloissa. Päiväkoteja ylläpitävät kannatusyhdistykset, joiden toiminnasta vastaavat kyseisen päiväkodin huoltajat. Kannatusyhdistykset valitsevat itse lapset ja rekrytoivat henkilökunnan. Yhdistyksen säännöt määrittelevät muun muassa yhdistyksen päätösvaltaa ja päätöksentekoa.

Nettobudjetoitujen päiväkotien toistaiseksi voimassa olevat ostopalvelusopimukset on tehty 1990-luvulla. Sopimukset eivät vastaa nykyisen hankintalainsäädännön vaatimuksia.

Varhaiskasvatuslain mukaan kunta voi järjestää varhaiskasvatusta hankkimalla palvelun yksityiseltä palveluntuottajalta. Koska kunta on tällöin varhaiskasvatuksen järjestäjä, tulee kunnan tehdä päätökset lapsivalinnoista sekä määrätä varhaiskasvatusmaksut varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain mukaisesti. Yksityisen varhaiskasvatuksen palveluntuottaja ei voi tehdä hallintopäätöksiä. Nykyään Espoossa kannatusyhdistykset valitsevat itse lapset ja perivät varhaiskasvatusmaksut.

Nettobudjetoitujen ostopalveluyksiköiden kustannuksista

Espoon kaupunki vastaa nettobudjetoitujen päiväkotien kustannuksista, joista sovitaan vuosittain käytävissä talousarvioneuvotteluissa. Neuvottelujen pohjalta laaditaan vuosisopimukset. Vuonna 2025 kokonaiskustannukset nettobudjetoiduista päiväkodeista olivat 4,7 miljoonaa euroa.

Vuosisopimuksen lisäksi päiväkodit tekevät tarvittaessa kaupungille lisämääräraha-anomuksia, esimerkiksi tilojen korjauksiin, uusiin kalustotarpeisiin, kaluston rikkoutumiseen tai jos henkilökunnalle tarvitaan tavanomaista enemmän sijaisia.

Viime vuosina nettobudjetoituihin päiväkoteihin on myönnetty lisämäärärahaa keskimäärin 300 000–350 000 euroa vuodessa. Summasta noin 100 000 euroa on kohdistunut lapsen tukeen.

Espoon kaupunki on vuosittain maksanut suuremmasta määrästä varhaiskasvatuspaikkoja kuin nettobudjetoiduissa ostopalvelupäiväkodeissa lopulta on ollut lapsia. Kustannukset käyttämättömistä paikoista jäävät Espoon kaupungin maksettavaksi.

Laskelmia siirtymävaihtoehtoille eri järjestämismuodoille

Kustannuslaskelmat on tehty vuoden 2025 tilinpäätöksen palvelutuotehinnoilla, sisältäen suomenkielisen varhaiskasvatuksen kaikki kustannukset. Palvelutuotehinnat eivät sisällä toimialan tai kaupungin hallintoa. Palvelutuotehinnat ovat euroa per lapsi vuodessa.

Nettobudjetoidut päiväkodit	16 747 euroa
Kunnalliset päiväkodit	15 652 euroa
Palvelusetelipäiväkodit	13 030 euroa
Yksityisen hoidon tuen päiväkodit	10 903 euroa

Vuonna 2026 vuosisopimuksin on ostettu 319 varhaiskasvatuspaikkaa. Laskelmat kustannusvaikutuksista on tehty tällä lapsimäärällä.

Nykyisellä vuosisopimusten lapsimäärällä kustannussäästö on noin 350 000–1 900 000 euroa riippuen siirtymisestä eri varhaiskasvatuksen järjestämismuodoille.

Toiminnan järjestämisen vaihtoehdot nettobudjetoiduille päiväkodeille

Toiminnan järjestämisen vaihtoehtoina ovat siirtyminen palvelusetelille, yksityisen hoidon tuelle tai yritysosto. Mikäli palveluntuottaja ei siirry järjestämään toimintaa palvelusetelillä tai yksityisen hoidon tuella, palveluntuottaja voi itse irtisanoo ostopalvelusopimuksen tai viimeisenä vaihtoehtona Espoon kaupunki irtisanoo sopimuksen.

Toimenpiteiden aikataulu

Mikäli nettobudjetoitu päiväkoti ei ole 15.12.2027 mennessä siirtynyt toiseen järjestämismuotoon tai irtisanonut ostopalvelusopimusta, Espoon kaupunki irtisanoo ostopalvelusopimuksen päättymään 30.6.2028.

Keskustelutilaisuus nettobudjetoitujen ostopalveluntuottajien kanssa

Nettobudjetoiduille ostopalveluntuottajille järjestettiin keskustelutilaisuus 16.9.2026. Tilaisuuteen osallistui kaikkien kannatusyhdistysten edustajat.

Tilaisuudessa keskusteltiin syistä muutostarpeen taustalla, vaihtoehtoista toiminnan järjestämiselle jatkossa sekä aikataulusta. Ostopalvelutuottajia pohditutti erityisesti muutoksen aikataulu ja toiminnan taloudellinen kannattavuus.

Nettobudjetoitujen ostopalveluyksiköiden vuosisopimusneuvotteluissa marraskuussa 2026 jatketaan kunkin päiväkodin kanssa keskustelua muutosvaihtoehtoista. Palveluntuottajia on pyydetty toimittamaan alustava toimintasuunnitelma toiminnan järjestämisen muutosvaihtoehtoista.

Seuraava yhteinen keskustelutilaisuus palveluntuottajille on 4.11.2026.

Lapsivaikutusten arviointi

Mikäli palveluntuottaja päättää siirtyä järjestämään toimintansa siirtymäajan puitteissa palvelusetelillä tai yksityisen hoidon tuella, tuttu varhaiskasvatuspaikka säilyy lapsille ja perheille.

Mikäli toiminta siirtyy järjestettäväksi palvelusetelillä, huoltajat hakevat kaupungilta varhaiskasvatuksen palveluseteliä ja tekevät tämän jälkeen palveluntuottajan kanssa sopimuksen. Palvelusetelin omavastuuosuus on samansuuruinen tai enintään 50 euroa / kuukausi / lapsi suurempi kuin kunnallisen varhaiskasvatuksen asiakasmaksu.

Mikäli toiminta siirtyy järjestettäväksi yksityisen hoidon tuella, huoltajat hakevat yksityisen hoidon tukea Kelalta ja maksavat lisäksi palveluntuottajan määrittelemän asiakasmaksun palveluntuottajalle. Perheille asiakasmaksu voi olla kunnallista varhaiskasvatusta suurempi. Yksityinen palveluntuottaja määrittää itse asiakasmaksunsa.

Mikäli palveluntuottaja päätty lopettamaan toiminnan kokonaan siirtymäajan puitteissa, lapset ja perheet joutuvat vaihtamaan päiväkotia. Tässä tapauksessa lapsille ja perheille järjestetään varhaiskasvatuspaikka kunnallisesta päiväkodista tai perhe voi hakeutua toiseen yksityiseen päiväkotiin.

Nettobudjetoitujen ostopalvelupäiväkotien muutostilanteella voi olla vaikutuksia niissä työskentelevään henkilöstöön, joita on vaikea ennakolta arvioida. Epävarma muutostilanne saattaa heijastua henkilöstöön lisääntyneenä vaihtuvuutena.

Osassa nettobudjetoiduista ostopalvelupäiväkodeista on vaihtoehtoisia pedagogiikkaa, kuten montessori- ja steinerpedagogiikkaa. Jos osa näistä päiväkodeista päätty muutostilanteessa lopettamaan toimintansa, vaihtoehtoisen pedagogiikan tarjonta Espoon varhaiskasvatuksessa vähenee.

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

Tiedoksi

